

Loppuraportti
Tulevaisuuden kuntakeskusta

**TULEVAISUUDEN
KUNTAKESKUSTA**

SAARIJÄRVI JA UURAINEN
1.2. – 31.8.2024

KESKI-SUOMEN LIITTO

TULEVAISUUDEN KUNTAKESKUSTA

Tulevaisuuden kuntakeskusta oli Saarijärven kaupungin ja Uuraisten kunnan yhteinen hanke. Hankkeen kesto oli 8 kuukautta ja se toteutettiin ajalla 1.2.2024 – 30.9.2024. Kohderyhmänä toimivat pääsääntöisesti alueen yrittäjät, varsinkin keskustan kiinteistöjen omistajat, yhdistykset ja järjestöt sekä alueen asukkaat. Lisäksi kohderyhmää olivat mm. alueiden kesäasukkaat.

Hankkeessa työskenteli koko hankeajan hanketyöntekijä 100 % työajalla. Hankkeen päätavoite oli selvittää, millainen kuntakeskustan tulisi olla, jotta se olisi viihtyisä ja palvelisi tulevaisuudessa Saarijärven, Uuraisten ja lähialueiden asukkaita sekä muita sidosryhmiä. Lisäksi pyrittiin selvittää, mitä asukkaat tarvitsevat keskustalta, mitä yrittäjät kaipaavat sinne ja mikä kiinnostaa matkailijoita?

Hankkeen tuloksena saatiin laajasti tavoitettua kohderyhmää hankesuunnitelman mukaisesti esimerkiksi kyselyjen, tapaamisten ja viestinnän kautta. Hankkeen tuloksena syntyi konkreettisia uusia kokeiluja ja suunnitelmia tuleviin toimenpiteisiin. Uuraisille syntyi esimerkiksi yhteisöllinen Selma-tila ja Saarijärvelle saatiin verkkosivuille esille tietoa avoimista liiketiloista.

Hanke koettiin erittäin hyödylliseksi ja onnistuneeksi. Hankeaika oli suhteellisen lyhyt, silti toimenpiteitä syntyi paljon. Hankkeen pohjalta on hyvä jatkaa kehittämistyötä eteenpäin sekä Saarijärvellä, että Uuraisilla. Hankkeen tuloksena syveni myös yhteistyö Saarijärven ja Uuraisten välillä, joka mahdollistaa tulevaisuudessa matalalla kynnyksellä esimerkiksi hyvien käytänteiden vaihtamisen.

1 Johdanto – elinvoimaisen kuntakeskustan reseptiä etsimässä

Kunnan perustehtäviä on alueensa elinvoiman edistäminen. Kaupunkikeskustojen hiipuminen on globaali trendi, jonka kanssa kaikki Suomenkin kunnat joutuvat kamppailemaan. Muutos on ollut nopeaa, muutokseen sopeutuminen ja uusien ratkaisujen löytäminen eivät niinkään. Yleispäteviä ratkaisuja ei ole, vaan on osattava toimia paikkaperustaisesti. Väki vähenee, väestöä ja työpaikkoja on siirtynyt suurempiin keskuksiin, kauppa keskittynyt markettialueille ja tavarakauppa on kiihtyvään tahtiin siirtynyt verkkoon, jossa kilpaillaan raa'asti hinnoilla. On löydettävä uusia palveluita ja digitaalisia ratkaisuja, joilla voidaan kilpailla palvelulla ja laadulla, ei määrällä ja hinnalla.

Suurin osa Suomea lasketaan maaseudeksi riippumatta siitä, onko kunta kunta vai kaupunki. Keski-Suomessa esimerkiksi EU:n maaseuturahoitus kattaa koko maakunnan lukuun ottamatta aivan Jyväskylän keskusta-alueita. Saarijärven keskustakin on maaseututaajama ja samalla alueensa keskustaajama, ja Uuraisten keskustaa voisi hyvin kuvata kirkonkyläksi. Pienuudessa ja maaseutumaisuudessa ei ole mitään vikaa – päinvastoin! Alue- ja palvelurakenne tarvitsevat myös pieniä paikkakuntia ja ne ovat tärkeitä paikallistalouden keskuksia – inhimillisen kokoisia paikkoja asua ja asioida.

Isojen kaupunkien suunnitteluun on kehitetty 15 minuutin kaupungin konsepti, jossa päivittäiset tarpeet ja palvelut ovat saavutettavissa 15 minuutin kävely- tai pyöräilymatkan

päässä asuinpaikasta. Sen tavoitteena parantaa asukkaiden elämänlaatua, lisätä viihtyisyyttä, vähentää liikennettä ja sen aiheuttamia saasteita ja edistää yhteisöllisyyttä. Saarijärven ja Uuraisten keskustoissa asiaa ei erikseen tarvitse suunnitella. Keskustojen kompakti koko tekee arjesta helpompaa.

Elinvoimatekijänä on laskettava muutakin kuin yritysten tai julkisten palveluiden määrä, rakenne ja saavutettavuus. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin raportissa Kunnat monipaikkaisessa kehittämishankkeessa kirjoittajaryhmä pohtii kuntien elinvoimaisuuden osa-alueita. Raportissa todetaan, että maaseututaajamien elinvoima syntyy paikkaperustaisesti ja uudistuu ylipaikallisessa vuorovaikutuksessa. Maaseututaajamien elinvoiman kehittämiskohteiksi tiivistyi hankkeessa seuraavia teemoja: taajaman viihtyisyyden lisääminen (torit ja aukio, istutukset, rakennukset), kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen muotojen vahvistaminen, vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen ja ottaminen mukaan kehittämiseen, kuntanäkyvyyden, kuntaviestinnän ja markkinoinnin vahvistaminen, työn muutokseen vastaaminen etä- ja joustotyön ratkaisuilla kuntataajamassa sekä paikallishistorian ja perinteen tekeminen näkyväksi kuntataajamassa. Kaikkia näitä ja vähän vielä muitakin osa-alueita pohdittiin myös Tulevaisuuden kuntakeskusta -hankkeessa.

Elävät Kaupunkikeskustat (EKK) ry on laskenut kaupunkikeskustojen elinvoimatiedot näin: keskustan kauppojen ja ravintoloiden kokonaismäärästä vähennetään vapaat liiketilat ja suhteutetaan se kaupungin asukasmäärään. Kaava kuulostaa kovin yksinkertaistelulta. Elinvoimatekijöitä ovat mm. kunnan vetovoima ja vahva kuntatalous, työvoima ja osaaminen sekä sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys. Siksi hankkeessa on mietitty Saarijärven ja Uuraisten elinvoiman eri osa-alueita ja kysytty kuntalaisilta ja muilta keskustojen käyttäjiltä heidän kokemuksiaan ja ideoitaan. Useita teemoja nousi tarkempaan käsittelyyn.

Hankkeessa olisi ollut mahdollista esimerkiksi toteuttaa ulkopuolisena konsulttityönä keskustan elinvoimatutkimus. Hankkeen alkuvaiheissa käytiin läpi kummassakin kunnassa aiemmin tehtyjä selvityksiä. Moni hyvä suositus oli jäänyt toteuttamatta kenties siksi, että kuntalaiset eivät olleet tietoisia niistä tai eivät ottaneet hyviä neuvoja omikseen, koska ne eivät olleet ”omia”. Siksi Tulevaisuuden kuntakeskusta -hankkeessa työhön lähdettiin käytäntö ja kuntalaisten toiveet ja tarpeet edellä.

2 Tulevaisuuden kuntakeskusta -hanke

Hankkeen taustalla ovat olleet globaalit muutokset, joiden seurauksena kuntien keskustoissa kivijalkakauppa on siirtynyt marketteihin ja verkkoon ja siten keskustojen tarjoamat palvelut ovat vähentyneet ja keskustan houkuttavuus heikentynyt. Tyhjiilleen jääneisiin liiketiloihin on syntynyt kirppiksiä ja pop up -palveluita ja usein vanhat ikkunateippaukset ja liikekyltit ovat jääneet paikoilleen liikkeen lopettaessa. Tämä vaikuttaa keskustan ulkonäköön ja houkuttavuuteen.

Hankkeessa haluttiin osoittaa, että kunnat haluavat ryhtyä toimeen ja lisätä asukkaiden viihtyvyyttä. Hankkeessa haluttiin myös osoittaa, että asukkaita ja muita sidosryhmiä halutaan osallistaa kotikuntansa kehittämiseen.

Hanke pyrki osaltaan myös edistämään Keski-Suomen strategian toteutumista tukemalla Saarijärven ja Uuraisten veto- ja pitovoimaisuutta ja hyvää elämää kunnissa.

Tulevaisuuden kuntakeskusta -hanke lyhyesti:

- Saarijärven kaupungin ja Uuraisten kunnan yhteinen selvityshanke
- hakija ja hallinnoija Saarijärven kaupunki
- hankkeen alkuperäinen toteutusaika 1.2.-3.8.2024, jatkoaika 30.9.2024 asti
- kohderyhmänä pääsääntöisesti yritykset ja erityisesti keskustan kiinteistöjen omistajat, mutta myös yhdistykset ja järjestöt, oppilaitokset, asukkaat ja kesäasukkaat
- rahoitettu Keski-Suomen kehittämisrahastosta
- kustannusarvio 48 149 €
- työntekijänä Outi Raatikainen, YTM (taloussosiologia), 40 % Uuraisilla ja 60 % Saarijärvellä
- työntekijä työskenteli Saarijärvellä osana yrityspalveluita ja Uuraisilla kunnanjohtajan alaisuudessa

Hankkeen seurantaryhmä kokoontui hankkeen aikana kolme kertaa. Seurantaryhmä:

- Satu Autiosalo, Saarijärven kaupunginjohtaja
- Juha Valkama, Uuraisten kunnanjohtaja
- Mari Puranen, Saarijärven hankekoordinaattori
- Mirja Tarvainen, kaavoitusinsinööri
- Minna Vilenius, Uuraisten kulttuurituottaja
- Katja Valkola, Saarijärven Yrittäjien puheenjohtaja
- Jyrki Rahkonen, Saarijärven elinkeinojohtaja
- Outi Raatikainen, hankkeen työntekijä

2. Hankepartnerit Saarijärvi ja Uurainen

Hankepartnerit ja naapurukset Saarijärvi ja Uurainen ovat sidoksissa toisiinsa mm. historian ja palvelujen kautta. Kunnat ovat kuitenkin keskenään hyvin erilaisia.

Saarijärvi on vajaan 9000 asukkaan kaupunki. Väestöennusteen mukaan vuonna 2030 asukkaita olisi hieman yli 8000 ja vuonna 2035 enää 7300. Suunta siitä eteenpäinkin on laskeva. Yli 65-vuotiaiden suhteellinen lukumäärä kasvaa väestöennusteen 2040 mukaisesti, samalla lasten ja nuorten osuus laskee. Väestöllinen huoltosuhde heikkenee.

Uurainen Jyväskylän naapurina on onnistunut houkuttelemaan runsaasti lapsiperheitä, joista useimmiten käydään töissä ja osin harrastuksissa Jyväskylässä ja Äänekoskella. Lasten määrä kunnassa on väkilukuun suhteutettuna suurin Keski-Suomessa. Suomessa on vain 31 kuntaa, joissa väestö kasvaa luonnollisesti eli ihmisiä syntyy enemmän kuin kuolee. Uurainen on yksi näistä harvinaisuuksista. Kunnassa asuu reilu 3600 asukasta ja suurin ikäluokka ovat 14 vuotta täyttäneet.

Saarijärven keskusta

Saarijärven seurakunta perustettiin 1628. Saarijärven kaupungin keskustaa hallitseva upea kirkko on rakennettu 1846–49. Se on jo kolmas samalle kannakselle rakennettu kirkko. Saarijärven kunta perustettiin 1866 ja kaupunkioikeudet se sai 120 vuotta myöhemmin vuonna 1986. Pylkönmäki ja Saarijärvi yhdistyivät 2009.

Saarijärven keskusta on kokoelma eri aikakausien rakennuksia. Valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) keskustassa ovat Kolkanlahden pappila ja kohteita Paavontien varrella. Yhtenäistä ilmettä ei ole, rakennuskanta on osin huonokuntoista ja välissä on alueita, joilla ei ole selkeää tarkoitusta. Vaikka jonkin verran erikoiskauppoja on lopettanut, Saarijärvi on kuitenkin vielä seudullinen erikoiskaupan keskittymä. Kaupungissa on liikkeitä tavaratalo- ja päivittäistavaraliikkeistä erikoiskauppaan ja -palveluihin. Keskusta on käveltävissä, jotakuinkin esteetön, parkkipaikkoja on riittävästi ja kadunvarsipysäköinti aivan keskusta-alueellakin on ilmaista markettien parkkipaikoilla ja kiekkopaikoilla kadun varrella. Kesäisin keskustaa piristävät lehtipuut ja näyttävät, värikkäät kukkaistutukset.

Saarijärven valtuustostrategia vuosille 2023–2027 on nimeltään Uudistuva ja elinvoimainen Saarijärvi – Palveluiden ja biotalouden kasvukeskus. Strategian tavoitteena on Saarijärvi, joka on

- tunnettu laadukkaista kasvatusta-, koulutus-, kulttuuri- ja liikuntapalveluistaan,
- haluttu asuinpaikka, viihtyisä ja elinvoimainen muuttovoittokaupunki,
- yritystoiminnan ja teollisuuden kehittäjä,
- arvostettu kestävä biotalouden osaamis- ja yrityskeskittymä,
- aktiivinen työllisyystoimija tavoittelemassa korkeaa työllisyysastetta,
- kehittyvä alueellinen kaupan ja palveluiden keskus sekä
- vahva ja uudistuva maa- ja metsätaloussektorin kaupunki.

Strategiassa on nostettu tavoitteeksi mm. viihtyisä kaupunki, jossa toimenpiteinä ovat esimerkiksi viheraluesuunnitelma, toimijoiden houkuttelevuus keskustaan ja Villenkulman valmistuminen.

Hankesuunnittelun aikana kaupunki kuunteli kuntalaisia ja mm. järjesti tapaamisen, johon kutsuttiin keskustan kiinteistönomistajia. Heidän toiveitaan on hankkeessa otettu huomioon:

- Kivijalka-/erikoisliikkeiden haasteet näkyvät myös Saarijärvellä, joten pitää miettiä asioita uusiksi – mitä muuta kivijalassa voisi olla?
- Saarijärvellä on hyvät palvelut, mutta liikaa tyhjiä ikkunoita, mikä luo alakuloista tunnelmaa. Riskinä on myös, että vandaalit iskevät tyhjillään oleviin kiinteistöihin. Siksi tarvitaan ideoita ja nuoria innokkaita yrittäjiä.
- Suurin osa kiinteistöistä on yksityisten omistamia. Miten kiinteistöjen omistajia ja uusia yrittäjiä voisi tukea? ’
- Keskustassa on tyhjillään isoja tiloja, joille ei löydy käyttäjää. Ne on jaettava pienempiin ja tarjolla olevat kiinteistöt tuotava kootusti esille toimitilapörssiksi.

Uuraisten keskusta

Uuraisten seurakunta ja kunta on perustettu 1868. Kirkonkylän raitin varrella on säilynyt rakennuksia joka vuosikymmeneltä 1800-luvulta lähtien. Ajallisesti ja tyyllisesti keskusta on siten epäyhteinäinen, mutta alueellisesti sillä on selkeä rakenne. Uuraisten keskusta-alue alkaa Kuukantien risteuksen liikenneympyrästä ja päättyy kirkon, kotiseutumuseon ja hautausmaan kulmalle, jotka muodostavat valtakunnallisesti merkittävän rakennetun ympäristön.

Vuonna 2004 tehdyssä KULTU-hankkeen keskustakatselmuksessa todettiin ”Tyhjiä liiketiloja tai käyttämättömiä rakennuksia ei keskusta-alueen katukuvassa näy. Kokonaisilmeeltään Uuraisten keskusta-alue onkin aktiivinen ja toimiva.” Nyt silmiin pistävät erityisesti entinen puinen, huonoon kuntoon päätynyt koulurakennus ja entinen, osin palanut Shell. Lisäksi 1970–80-lukujen elementtirakennukset hiertävät kuntalaisten esteettistä silmää.

KULTU-hankkeen Uuraisten rakennettu ympäristö -tutkimuksessa oli jo kiinnitetty huomiota siihen, miten Kuukantien alkupää tuntuu keskeneräiseltä. Rakennukset sijaitsevat hajanaisesti, ilme on levoton, rakennuksia on vedetty sisään katutilasta, mikä on jättänyt pääkadun varteen steriilejä asfalttikenttiä. Viherympäristöä ei ole suunniteltu tai hoidettu kunnolla. Samoin todetaan, että Kuukantien loppupää on selkeämpi ja viihtyisämpi, rakennuksien aukkoja on täytetty viherrakentamalla ja rakennusten välistä aukeaa peltomaisema. Lisäksi Kuukantien loppupäässä on hauska vasen puoli pastellisävyistä ja oikea puoli punaista rakentamista. Nykyään punaisuuden rikkovat valkeat seurakuntatalot. Kuukantien loppupäätä on täydennetty niin, että ero kadun alku- ja loppupään välillä on vain kasvanut. Salen lopettaminen ja S-marketin avaaminen 2024 vielä hiljensivät Kuukantien alkupäätä entisestään.

3 Hankkeen tavoitteet, niiden toteutuminen ja keskeiset toimenpiteet

Hankkeen päätavoite oli yritys- ja asukaslähtöisesti selvittää,

- millainen kuntakeskustan tulisi olla, jotta se olisi viihtyisä ja palvelisi tulevaisuudessa Saarijärven, Uuraisten ja lähialueiden asukkaita ja muita sidosryhmiä.

Lisäksi hankkeen tuli selvittää,

- mitä asukkaat tarvitsevat keskustalta,
- mitä yrittäjät kaipaavat sinne ja
- mikä kiinnostaa matkailijoita.

Näihin liittyen hankkeessa tuli selvittää käytännön toimenpiteitä toteuttaen samalla kunnan strategiaa.

Hankkeen alkaessa Saarijärvellä oli juuri loppumassa keskustan kaavan tarkistus. Alun perin hanke oli aikataulutettu sopimaan yhteen tarkistusprosessin kanssa, mutta hankkeen aloitus viivästyi. Siten hanke alkoi tilanteessa, jossa kaavaan ei enää ehtinyt vaikuttaa. Kaavoittaja lupasi kuitenkin suhtautua muutoksiin avoimesti myöhemminkin. Lisäksi uuteen kaavaan tuli mm. K-1-merkintä, jolloin katutasen yläpuolella olevia tiloja voi muuttaa asuintiloiksi.

Uuraisilla hankkeessa kävi samoin kuin Saarijärvellä, aloittamisen myöhästymisen vuoksi yhdeksi hankkeen kehityskohteeksi aiotun Selman liiketilan suunnittelu oli tehty ja remonti alkanut. Hanke päättyi kuitenkin työstämään tilan käyttöä muuten.

3.1 Selvitystyö: millainen Saarijärven ja Uuraisten kuntakeskusta on viihtyisä ja toimiva

Hankkeen tavoitteena oli yritys- ja asukaslähtöisesti selvittää, millainen kuntakeskustan tulisi olla, jotta se olisi viihtyisä ja palvelisi tulevaisuudessa Saarijärven, Uuraisen ja lähialueiden asukkaita ja muita sidosryhmiä. Viihtyvyyteen ja toimivuuteen liittyy kaikille keskustoille yhteisiä vaatimuksia, mutta myös paikkakuntakohtaisia eroja on olemassa. Koska jokainen kunta on omanlaisensa, keskustan kehittäminen on paikkaperustaista. Tämä tarkoittaa, että otetaan huomioon juuri sen kunnan ja kuntalaisten tarpeet, voimavarat ja toimintaympäristöt ja mietitään asioita rajat ylittävässä yhteistyössä.

Hankkeessa toteutettiin useita kyselyitä. Olennaisimmat olivat Kysely Saarijärven keskustan käyttäjille ja Kysely Uuraisten keskustan käyttäjille, jotka toteutettiin kuntien tarpeisiin hieman räätälöitynä, mutta suurimmaksi osaksi samanlaisina. Kyselyjen tulokset ovat luettavissa hankkeen verkkosivuilla: <https://saarijarvi.fi/tyo-ja-yrittaminen/yrityspalvelut/hankkeet/tulevaisuuden-kuntakeskusta/>

Saarijärvellä kyselyllä Biotalouskampuksen opiskelijoille haluttiin selvittää, miten opiskelijat viihtyisivät Saarijärvellä ja käyttäisivät enemmän keskustan nykyisiä ja potentiaalisia palveluita. Kyselyssä selvisi, että monet Tarvaalassa opiskelevat tietävät Saarijärvestä ja keskustan tarjonnasta hyvin vähän. Moni opiskelee etänä niin paljon kuin mahdollista. Julkisia yhteyksiä ei käytännössä ole, joten liikkuminen on hankalaa, jos ei ole omaa autoa. Nuoret toivoivat enemmän tekemistä, tapahtumia nuorille ja nimenomaan yhdessä tekemistä, samoin työmahdollisuuksia. Myös lisää asuntolapaikkoja ja mahdollisuuksia edulliseen lyhytaikaiseen majoitukseen lähellä Biotalouskampusta toivottiin.

Uuraisilla hanke osallistui koululaisten kevättapahtumaan Uuraisten kirjastossa karttakyselyllä. Lapset saivat merkitä kuntakeskustan karttaan lempipaikkansa, inhokkipaikkansa ja mielestään vaaralliset paikat. Samalla käytiin mielenkiintoisia keskusteluja. Lasten lempipaikoiksi Uuraisten keskustassa nousivat urheilukeskus, S-market, koti/mummola, koulu ja Aittovuori. Kamalia paikkoja olivat koulu, urheilukenttä, terveyskeskus ja kirkko. Vaikka urheilukeskus oli ylivoimainen suosikki, kaikki eivät harrasta urheilua, siten se päättyi myös kamalien paikkojen listalle, vaikkakin paljon pienemmällä äänimäärällä. Vaarallisiksi paikoiksi lapset mielsivät Pikku-Kuukka-järven ja sen uimarannan sekä Aittovuoren ja erityisesti jyrkänteen siellä.

Lisäksi hankkeessa toteutettiin muutamia pienempiä tapahtumakohtaisia kyselyitä.

3.1 Keskustan viihtyisyys ja yhteisöllisyys

Kunnan elinvoimaisuutta rakentavat talouden lisäksi mm. viihtyisyys, yhteisöllisyys ja asukkaiden aktiivinen osallistuminen sekä kulttuuri ja vapaa-aika.

Viihtyisyys, osallistaminen

Ensimmäisenä haluttiin osallistaa kaupunkilaiset, mökkiläiset ja muutkin keskustoissa asioivat keskustan kehittäjiksi. Kyselyt keskustan käyttäjille antoivat mahdollisuuden jakaa ajatuksia nimettömänä ja ilmiselvästi ihmisiä huolestuttavasta aiheesta. Saarijärveltä saatiin 448 ja Uuraisilta 260 vastausta. Moni vastaus oli huolella mietitty, minkä lisäksi vastauksia tuli riittävästi, jotta sieltä erottuvat yhteiset, yleisemmät teemat yksittäisistä mielipiteistä. Siksi Kyselyistä keskustan käyttäjille saatiin paljon näkemyksiä ja parannusehdotuksia. Keskustakyselyn vastauksista on erillinen tiivistelmä.

Suurin osa vastaajista oli paikkakuntalaisia. Vastauksien perusteella molemmissa hankekunnissa päällimmäinen vaikutelma erityisesti talvisaikaan oli lähinnä hiljainen, harmaa ja ankea. Kesällä vihreys, kukkaistutukset ja tapahtumat saivat kiitosta. Vastauksista paistoi yhteinen huoli kunnan ja kuntakeskustan tulevaisuudesta kivijalkakauppojen vähenemisen myötä.

Saarijärvellä tyhjen näyteikkunoiden merkitys viihtyvyydelle oli erityisen suuri. Siksi liiketilojen markkinointi ja näyteikkunoiden käyttöönotto ovat selkeitä elinvoimaa ja viihtyisyyttä lisääviä tekijöitä. Hankkeen jälkeen yhteismarkkinoinnin kehittäminen on kaupungin yrityspalvelun työlistalla.

Saarijärven Villenkulma syntyi 2022 puretun liikerakennuksen tyhjälle tontille paikallisen nuorison aloitteesta. Nuoret osallistuivat Hackathoniin, jossa ideoivat toimintaa tyhjälle alueelle. Se on hyvä esimerkki keskustaan jääneiden tyhjen aukkojen hyödyntämisestä viihtyisyyden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi. Kaupunki vuokrasi tontin Osuuskauppa Keskimaalta, kaunisti ympäristöä viherrakentamalla sekä pystytti sinne kaksi pop up - kioskia ja piknik-pöytiä, ja kesäisin siellä toimii myös jäätelökioski. Villenkulma on erittäin keskeisellä, näkyvällä paikalla. Siitä huolimatta se ei erottunut eivätkä kaikki saarijärveläisetkään tienneet, missä tai mikä se on. Hankkeen aikana hankittiin Villenkulmaan ”otsikoiksi” beach flag -liput, jotta ihmiset löytävät ja huomaavat paikan. Tuulessa liehuvat liput elävöittävät samalla viereistä S-marketin isoa parkkiaukiota. Yleisön toiveesta Villenkulmaan lisättiin myös latauspiste kaikkien käyttöön. Kyselyn perusteella kuntalaiset ja vierailijat ovat ottaneet Villenkulman hyvin vastaan. Tontti on yhä myytävänä liikerakentamiseen. Jos se myydään, Villenkulman rakenteet ovat siirrettävissä muualle.

Uuraisilla kartoitettiin viihtyisyyttä alentavia tekijöitä mm. Uuraisten kyläkävelyllä. Kävelyllä katsastettiin keskustan ulkonäköä, houkuttavuutta, toimivuutta ja turvallisuutta. Huomioista on tehty muistio kunnalle. Uuraisilla keskusteltiin myös mahdollisista talkoista, joissa yhteisymmärryksessä yksityisten kiinteistönomistajien kanssa laitettaisiin kylänraitin ulkonäköä kuntoon. Moni asia korjaantuisi melko pienellä vaivalla.

Uuraisilla nousi esille tarve yhteiselle, yhteisölliselle tilalle, jossa yhdistykset voisivat toimia monipuolisesti ja kustannustehokkaasti. Selvitystyön jälkeen yhdistys- ym. toimijoiden kanssa ideoitiin kunnan kiinteistöyhtiön omistamasta Selma-tilasta, jossa toimii myös Uurasposti, tapahtumatalo.

3.2 Tyhjen liikekiinteistöjen ongelma

Tyhjät liikekiinteistöt korostuivat Saarijärvellä. Hankkeen valmisteluaiheessa 1.12.2023 Saarijärvellä pidetyssä keskustelutilaisuudessa yrittäjät toivoivat hankkeelta työtä vapaiden

kiinteistöjen myynnin ja vuokraamisen edistämiseksi. Teeman tärkeys vahvistui hankkeen alkuvaiheissa toteutettujen tapaamisten ja saatujen kyselyvastauksien myötä. Asiaan liittyy useita näkökulmia, jotka heikentävät elinvoimaisuutta:

1. Liikekiinteistöjen omistajat, usein yrittäjiä, joutuvat maksamaan tyhjen tilojen kustannukset, minkä lisäksi pääomaa on sidottu kiinni kiinteistöön, josta se vapauduttuaan voisi olla muun liiketoiminnan käytössä.
2. Tyhjinä ammottavat näyteikkunat olivat osalle kaupunkilaisista merkki, että huonosti menee. Osalle ne menivät tunteisiin asti: keskustassa liikkuminen teki esimerkiksi surulliseksi. Tämä ei innosta viettämään aikaa keskustassa.
3. Tyhjä liikehuoneistot vaikuttavat kävijöiden, kuten matkailijoiden, ensivaikutelmaan ja mielikuviin kaupungista ja siten kaupungin houkuttavuuteen. Houkuttavuus vaikuttaa myös mm. mahdollisten uusien asukkaiden muuttohalukkuuteen.
4. Tyhjä liikehuoneistot ovat menetetty mahdollisuus.

Tyhjen liiketilojen ongelma keskustoissa ei ole suinkaan Saarijärven oma ongelma. Saarijärvellä on itse asiassa hyvät palvelut ja monipuolinen valikoima myös erikoisliikkeitä. Erään yrittäjän sanoin liiketilaa on todennäköisesti käytössä yhtä paljon kuin aiemminkin, osa siitä vain on nyt maantien varren marketeissa. Marketit ovatkin syöneet keskustan liikkeiltä asiakkaita.

Tyhjen tilojen keskeinen sijainti Saarijärven ydinkeskustassa pääkadun varrella nostaa ne korostetusti esiin. Kaupunki ei omista liikekiinteistöjä kaupungin keskustassa, vaan ne ovat kaikki yksityisten omistamia.

Mitä hankkeessa tehtiin Saarijärvellä

1. Kuunneltiin yrittäjiä. Projektihenkilö kiersi haastattelemassa useita liikekiinteistöjen omistajia ja tutustui kiinteistöihin. Järjestettiin kiinteistönomistajien tapaamiset 28.5. ja 2.9.2024.
2. Kyselyssä keskustan käyttäjille kysyttiin mm. vaikutelmia keskustasta ja ideoita tyhjen liiketilojen käyttöön. Tietoja voidaan käyttää esimerkiksi liiketilojen markkinoinnissa.
3. Koottiin tyhjen tilojen tiedot, mietittiin mahdollisia kohderyhmiä ja otettiin valokuvia. Mietittiin valokuvien jatkojalostamista tekoälyn avulla sisustuskuviksi, joiden avulla mahdollinen ostaja tai vuokraaja voisi nähdä, millaisia mahdollisuuksia tila antaa. Tämä ei kuitenkaan toteutunut. Syyskuussa aloitettiin videointiprojekti tulevaa tilojen markkinointia varten, videointi jatkuu hankkeen loppumisen jälkeen.
4. Julkaistiin yhteinen sivu <https://saarijarvi.fi/tyo-ja-yrittaminen/yrityspalvelut/liikekiinteistot/>. Sivulle on mahdollista lisätä kiinteistöjä myös hankkeen jälkeen.
5. Järjestettiin Liikekiinteistöjen avoimet ovet -tapahtuma 13.5.2024. Tapahtumassa oli mahdollista tutustua 14 liiketilaan takatiloja myöten ja useissa kohteissa myös keskustalla omistajan kanssa. Yritysneuvoja Harri Uusisalo kierrätti halukkaita opastetulla kierroksella. Tilat esiteltiin etukäteen Facebookissa. Vaikka väkeä ei kohteissa käynyt tungokseen asti, tapahtuma poiki konkreettista kiinnostusta osaan tiloista. Tapahtuma ja kiinteistöjen esittelyt löytyvät hankkeen Facebookista <https://www.facebook.com/events/1093932738526784>

6. Keskusteltiin hankkeen/kaupungin roolista mahdollisen pop up -tyyppisen kesämyymälän mahdollistamiseen. Päätettiin katsoa, mitä tapahtuu, pyydettiin vuokratarjoukset ja otettiin yhteyttä muutamiin yrityksiin, jotka tarjoavat jotain, mikä Saarijärven keskustasta puuttuu ja mitä keskustakyselyn perusteella sinne kaivataan. Ei toteutunut, liikkeelle idean kanssa olisi pitänyt lähteä paljon aiemmin.
7. Sovittiin Saarijärven Yrittäjien mainostaulun käytöstä liiketilojen markkinointiin.
8. Sovittiin liiketilojen omistajien kanssa näyteikkunoiden vuokrauksen helpottamisesta ja yhteisestä ikkunavuokrasta 20 €/kk.
9. Sovittiin, että vastaisuudessa kaikki liiketilojen vuokraajat lisäävät vuokrasopimuksiinsa pykälän, joka velvoittaa vuokralaista poistamaan mainostaulunsa ja ikkunateippauksensa lähtiessään, tai maksamaan niiden poistamisen kustannukset.

Uuraisten kuntakeskustassa on kohtuullinen palveluvarustus eikä tyhjiä liiketiloja ole kuin muutama. Uuraisilla oli huoli keskeisellä, näkyvällä paikalla olevasta entisen Shellin kiinteistöstä. Vaikka kylänraitin varrella ei juurikaan ole varsinaisia tyhjiä liiketiloja, vanhoja kylttejä ym. muistumia entisistä liikkeistä on jonkin verran, mikä häiritsee vanhoja uuraislaisia. Kyläkävelyistä ja Kyselyistä keskustan käyttäjille nousi Kuukantien alkupäässä Shellin lisäksi esille myös muutama muu asukkaita huolestuttava yksityinen kiinteistö, jotka huonontavat keskustan viihtyvyyttä ja antavat huonon ensivaikutelman kävijöille.

Shellin kiinteistöön liittyvät asiat olivat jo tiedossa ennen hanketta eikä hankkeessa löytynyt uutta ideaa, jolla solmu aukeaisi. Kiinteistön ongelmat eivät ratkeaisi lyhyen esiselvityshankkeen aikana, vaan vaativat joko omistajan mielenmuutoksen tai viranomaispuuttumisen. Sama tilanne pätee myös entiseen, suojeltuun koulurakennukseen. Joidenkin rakennusten ulkonäkö paranisi vaikka vain pienellä määrällä maalia, rikkaruohojen kitkemisellä ja istutuksilla. Omistajan pienellä investoinnilla voisi olla suuri vaikutus Uuraisten kuntakeskustan yleisilmeeseen ja viihtyvyyteen. Kuukantien alkupään rapistuva ulkonäkö häiritsee niin paljon osaa kyläläisistä, että parannustyöhön voisi saada mukaan talkoolaisia.

Hankkeen aikana OK Keskimaa sulki Uuraisten Salen ja avasi uudisrakennukseen S-marketin. Salen hyväkuntoinen kiinteistö on keskeisellä paikalla ja isolla tontilla, mikä mahdollistaisi siihen monentyyppistä toimintaa.

Mitä hankkeessa tehtiin Uuraisilla?

- Projektihenkilö keskusteli mm. Shellin omistajan ja Uuraisten Yrittäjien puheenjohtajan kanssa saadakseen kuvan tilanteesta.
- Salen kiinteistöstä järjestettiin tapaaminen Keskimaan liikepaikkapäällikön kanssa, minkä seurauksena
 - o kiinteistön avain ja tiedot ovat elinkeinoneuvojalla, jolloin tilaa voidaan esitellä heti, kun kiinnostusta ilmenee
 - o sovittiin, että hanke ja kunta saavat tiedottaa ja markkinoida kiinteistöä ja että yhteismarkkinointi on mahdollista
 - o tilaan saatiin Uuraispäivien aikaan taidenäyttely, joka toimi myös ”avoimien ovien tapahtumana”,
 - o kiinteistö valokuvattiin ja videokuvattiin,

- valokuvia ja videomainosta on käytetty sometuksessa, videot julkaistiin sunnuntai.fi-sivulla <https://sunnuntai.fi/toimitilat-ja-tontit/vapaana-olevat-toimitilat/> josta se, mikäli kiinteistö on yhä myymättä, siirtyy hankkeen jälkeen sunnuntai.fi-sivujen alle perustettavalle kiinteistöt-sivulle.

3.3 Matkailijoista virtaa keskustaan

Matkailijat voivat tuoda mukavasti vilskettä ja tuloja keskustan liikkeisiin. Saarijärven kaupungin saavutettavuus on maantien varassa, samoin Uuraisten. Saarijärvellä tunnettuina matkailuvaltteina ovat mm. Pyhä-Häkin kansallispuisto, lapsiperheiden unelmakohde Puuhapuisto Veijari ja tanssinhaluisten Kukonhiekkan Huvikeskus. Uuraisten suurin matkailutoimija on SF-Caravan Keski-Suomi ry:n Hietasaaren caravan-alue, joskin hankkeen aikana avattu lentokonehuvi Ilmatar Airplane Lodge sai paljon medianäkyvyyttä. Mikään näistä ei sijaitse keskustassa. Saarijärvellä keskustassa kirkko, Ruustinna ja taidemuseo vetävät jonkin verran matkailijoita, mutta suuren yleisön vetonaulaa ei ole. Uuraisten vetonaula on S-marketti, jossa pysähtyy paljon ohiajajia ja lähiseudun asukkaita. Matkailukohteet kirkko ja kotiseutumuseo ovat huonosti auki yleisölle ja piilossa.

Uurainen on Visit Jyväskylä Regionin yhteistyökunta, Saarijärvi liittyy VJR:iin vuoden 2025 alusta. Saarijärvellä julkaistaan vuosittain hyvä ja perusteellinen matkailuinfo suomeksi ja englanniksi, minkä lisäksi kaupunki osallistui 2024 Matka-messuille (ja aikoo myös osallistua v. 2025) ja on suunnitellut matkailun kehittämishankkeen hakemusta Leader Viisarilta. Matkailuhankkeeseen haettiin rahoitusta jo keväällä 2024 Keski-Suomen liitolta, mutta rahoitusta ei myönnetty. Saarijärvellä on järjestetty säännöllisiä matkailuyrittäjien tapaamisia, Uuraisilla sellainen järjestetään keväällä Visit Jyväskylä Regionin johdolla.

Mitä hankkeessa tehtiin?

- Keskusteltiin Visit Jyväskylä Regionin sekä joidenkin matkailuyrittäjien ja -kehittäjien kanssa.
- Kysyttiin matkailijan tarvitsemia palveluita Kyselyssä keskustan käyttäjille. Saarijärven kyselyssä kartoitettiin lisäksi kaupungin käyntikohteiden tunnettuutta.
- Mietittiin Saarijärveltä puuttuvia majoitustiloja alustavasti entisten pankkien ja Kelan tyhjillään olevien tilojen kautta. Kysyttiin biotalouskampuksen opiskelijoiden tarpeita ja toiveita mm. majoituksesta keskustassa.
- Saarijärvellä testattiin kaupungin matkailullista houkuttavuutta opastetulla kaupunkikiertoajelulla. Palaute oli hyvää. Tämän jälkeen vastaava tehtiin yrityspalveluiden toimesta, ei hankkeen, Jamkin Biotalouskampuksen uusille opiskelijoille, jotka myös kiittelivät kierrosta.
- Uuraisilla rakennettiin vastauksena matkailullisten houkutusten puutteeseen ja erityisesti muualta muuttaneiden lasten ja lapsiperheiden kotiseututunteen herättämiseen hankesuunnitelma. Samalla hanke olisi saanut aikaan matkailusta puuttuvia ohjelmalveluita. Hanke kohdentuu valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennusperintöalueeseen eli kirkon, kotiseutumuseon ja hautausmaan tuntumaan. Lopputulemaksi suunniteltiin Uuraisten historiasta kumpuava pienoishäytelmä ja rooliopastukset, jotka tarjoavat erityisesti koululaisille ja matkailijoille

elämyksellisesti tietoa Uuraisista. Rahoitusta ei päästy hakemaan hankkeen kestäessä.

- Uuraisilla karavaanarit tuntuivat elävän omassa kylässään ilman muita yhteyksiä kuntakeskustaan kuin S-market. Hankkeessa järjestettiin tapaaminen SF-Caravan Hietasaareissa. Tapaamisen aikana keskusteltiin mm. keskustaan suunnitellusta matkaparkista, joka tulisi puiston ja kuntoportaiden rakentamisen yhteydessä Kuukantien hiljentyneeseen alkupäähän. Caravan-alueella matkaparkkia ei koettu kilpailijana, vaan erityisesti heinäkuussa tarpeelliseksi ”odottelutilaksi”, kun itse caravan-alue on täynnä. Visit Jyväskylä Regionin aluevastaava lupasi huolehtia keväällä matkailutoimijoiden yhteisen palaverin.

Toimenpiteet jatkossa

- Saarijärvi tarvitsee matkailun perushankkeen, jotta kehitys lähtee liikkeelle.
- Saarijärvellä Visit Jyväskylä Regioniin liittyminen vaatii mm. tuotekorttien tekemisen kohteista ja yrityksistä. Samalla kannattaa päivittää kohteiden tiedot muuallekin ja aloittaa tuotteistamisprosesseja.
- Saarijärvellä kannattaa ottaa aktiivisesti kaikki hyöty irti ensi kesän kokeilusta, jossa bussi Jyväskylästä tuo ja vie Pyhä-Häkin retkeilijöitä säännöllisellä aikataululla ja takuukuljetuksena.
- Uuraisilla on päätetty perustaa matkailuinfo Uuraspostiin. Infossa on osattava infota, joten henkilökunnalle on varattava resurssia tutustua kunnan matkailukohteisiin ja -yrityksiin. Samalla on hyvä päivittää Uurainen.fi-matkailusivu ja huolehtia kaikki matkailukohteet kunnan kartalle ja Google Mapsiin.
- Uuraisten perinteen tuotteistamishankkeelle kannattaa hakea rahoitus joko yksin tai yhdessä naapurikunnan tai -kuntien kanssa.
- Uuraisten keskustan matkaparkkihanke kannattaa käynnistää. Hietasaaren karavaanarialueelle on luvattu huolehtia ajantasaista matkailutietoa Uuraisilta ja Saarijärveltä.

Toimenpiteitä, joilla saadaan viihtyisä, palveleva, elinvoimainen ja kasvava kuntakeskusta Saarijärvelle ja Uuraisille

Monikanavainen kauppa ja kuntakeskustojen kohtalo

Verkkokauppa on osa monikanavaisia kauppapalveluita. Monilla aloilla se alkaa olla menestymisen edellytys. Monikanavainen palvelu voi yhdistää kivijalkamyymälän ja siellä henkilökohtaisen palvelun sekä verkkokaupan, somen ja mobiilin, joissa asiakasta palvelee chatbotin avulla. Koska osa myynnistä siirtyy verkkoon, keskustan liiketiloihin mahtuu palvelevia yrityksiä, joiden palveluita ei voi siirtää verkkoon. Ostoskeskukset alkavat muistuttaa viihdekeskuksia, joissa asiakkaat odottavat viihtyisää ympäristöä, elämyksiä, kohtaamisia, hyvää palvelua, hyvää ruokaa samalla kun pyörähdetään shoppailemassa. Samalla siellä on oltava helppo ja ilmainen parkkeeraus, jonne kiireinen työstäpalaaja kurvaisee tekemään päivittäistavaraostokset ennen kuin ryntää kotiin

laittamaan lapsille ruokaa. Pitäisikö tiivistä, helposti käveltävissä olevaa pikkukaupungin tai kirkonkylän keskustaa kehittää ja markkinoida kuin ostoskeskusta –viihtyisä ympäristö, jokaiselle jotakin tarjontaa, paikkoja, joissa seurustella ja syödä hyvin, ilmainen parkkeeraus?

Viestintä

Hankkeen kotisivu perustettiin saarijarvi.fi-sivuille. Siellä on ollut hankkeen kuvaus, mutta siellä on julkaistu myös mm. sähköiset linkit kyselyihin ja opintomatkaraportti. Sivustolle tulee myös hankkeen loppuraportti ja kyselyjen tulokset. Käytännön syistä aktiivinen tapahtuma- ym. päivitys päädyttiin hoitamaan Facebookin kautta. Maksettuja lehtimainoksia hankkeessa julkaistiin kolme, avoimien liiketilojen tapahtumasta sekä Uuraisten ja Saarijärven kansalaisillasta.

Hankkeessa viestittiin Facebookissa viikoittain hankkeen tapahtumista ja edistymisestä sekä jaettiin satunnaisesti myös sidosryhmien hanketeemoihin sopivia päivityksiä. Kumpikin kunta on jakanut hankkeen päivityksiä omassa some-kanavissaan. Yleisötapahtumat näkyivät lisäksi sähköisissä tapahtumakalentereissa. Lehdistötiedotteita laitettiin erilaisten tempausten alla lähimedialle. Tapahtumista ja keskustakyselyistä viestittiin myös perinteisesti ilmoitustauluilla. Valtakunnallisesti tiedotettiin myytävien ja vuokrattavien liikeyritysten tapahtumasta ja hankkeen lopussa hankkeen tuloksista.

Lehtijutut:

- 5.3.2024 Paikallisuutiset. Elinvoimaisen keskustan reseptiä etsimässä.
- 7.3.2024 Sampo
 - Kansi: Keskustan kehittämiseen etsitään uusia ideoita
 - Pääkirjoitus: Tavoitteena viihtyisä ja houkutteleva keskusta
 - Tyhjät liiketilat kaipaavat täytettä. Tulevaisuuden kuntakeskusta -hanke etsii uudenlaisia ratkaisuja keskustan kehittämiseen.
- 23.4.2024 Paikallisuutiset. Uurasposti avautuu vapun jälkeen uusissa tiloissa
- 30.4.2024 Sampo. Tyhjinä olevissa liiketiloissa avoimet ovet
- 3.5.2024 Maaseudun Tulevaisuus. Keskustojen näivettyminen on ongelma koko maassa
- 4.5.2024 Keskisuomalainen. Saarijärven tyhjinä olevissa liiketiloissa avoimet ovet
- 16.5.2024 Sampo
 - Vieraskynä Jyrki Rahkonen: Maalla kaupungin keskustakin on osa maaseutua.
 - Tarjolla 4300 neliötä liiketilaa. Tyhjät huoneistot eivät kaunista keskustaa missään. Saarijärvellä tiloja esiteltiin halukkaille ja jatkoakin seuraa.
- 22.5.2024 Paikallisuutiset. Hengen ja ruumiin viljaa Uuraisilla
- 22.5.2024 Pikkukaupunkilainen. Liikekiinteistöjä esiteltiin avoimien ovien päivässä
- 19.6.2024 Paikallisuutiset. Kyläkävelyllä moni asia pisti silmään

Mittarit

Hankkeen seurantaryhmän ensimmäisessä kokouksessa päätettiin kerätä hankkeesta seuraavanlaiset seurantatiedot:

- hankkeen tavoittamat ihmiset
 - o tapahtumakirjanpidon mukaan noin 1200 ihmistä
 - o määrä on arvio, sillä tori- ja messutapahtumista ei ole tarkkaa kontaktitietoa
- hankkeessa järjestetyt tapahtumat
 - o omia tapahtumia 12: Saarijärven liikekiinteistöt -teemaan Liikekiinteistöjen avoimet ovet ja kaksi kiinteistönomistajien tapaamista, Uuraisten kyläkävely, Uuraisten yhteisöllinen pop up tila 4 avointa palaveria, SF-Caravan K-S -tapaaminen, Pienten maaseutukaupunkien opintomatka Etelä-Pohjanmaalle, hankkeen lopputilaisuudet ja kyselyjen tulosten julkistus 2
 - o lisäksi osallistuttu 33 yhteistapahtumaan, kuten yrittäjien aamukahvit ja Resiina, järjestöilta, matkailuilta, kylien ilta, Marttojen kerho, eläkeläisten kerhot, vanhus- ja vammaisneuvosto, seurakunnan henkilöstöpalaveri, Yhdessä enemmän -messut, Rakennusmessut, lasten kevättapahtuma, toripäivät ja matkailutuotteiden testaus.
- kyselyjen vastaajien määrä
 - o Saarijärvi 448 hyväksyttyä vastausta
 - o Uurainen 260 hyväksyttyä vastausta
 - o Vastauksista on hylätty heti alussa kesken jääneet tai (nuorison) pilailuvastaukset, kun esimerkiksi jokaiseen sanalliseen kysymykseen on vastattu Kasino.
- kehittämiseen päätyneiden, hankkeessa saatujen ideoiden määrä 7
 - o kulttuuripenkit, tyhjien liiketilojen tekoälykuvat, Villenkulman virkistys, tyhjien liiketilojen uudennainen markkinointi, yhteisökahvila/kylätalo Selma, kotiseutuhistorian tuotteistamishanke.
- yrittäjätapaamisten määrä
 - o omia tapaamisia ja yrittäjiä aamukahveilla
- juttujen määrä eri medioissa

Aineistojen säilytys

Hankkeen aineistoa säilytetään Saarijärven kaupungin arkistossa. Lisäksi hankkeesta voi aina kysyä lisätietoa Saarijärven kaupungin hankekoordinaattorilta, jolla on vakitoimi. Yhteystiedot: Mari Puranen, 040 351 1086, mari.puranen@saarijarvi.fi.

Hankkeen tulokset ja vaikuttavuus

Hanke oli vastaus Saarijärven keskustan liiketilojen omistajien toiveisiin ja tarpeisiin. Hankkeen työ toi esille keskustan kehittämisen mahdollisuuksia. Niistä valittuja ideoita

vietiin hyvällä yhteistyöllä ja intensiteetillä eteenpäin. Näistä hyvä esimerkki on Uuraisten Selma-tilan pelisääntöjen sopiminen niin, että tilaa voivat hyödyntää monenlaiset toimijat.

Keskustakyselyn ja tapahtumien kautta kuntalaiset ovat saaneet viestejä virkamiehille ja osaan on jo ehditty hankkeen aikana tarttua. Hankkeen työ on tuottanut myös konkreettisia vuokrasopimuksia tyhjiin liiketiloihin.

Hankkeen ja kyselyjen tuloksia jaettiin ja niistä keskusteltiin Kansalaisilloissa. Ne herättivät keskustelua ja jatkoideoita. Esimerkiksi Uuraisilla mietittiin yleisön toiveesta jo keskustan valaistuksen uusimista ja kausivaloja.

Hanke on tuonut näkyvyyttä Saarijärvelle ja Uuraisille paitsi lähialueilla, myös kansallisesti. Paikkakuntalaiset ovat pohtineet keskustan kehittämistä ja palaute järjestetyistä tilaisuuksista ja keskustakyselystä on ollut hyvää.

Useat hankkeen myötä esille nousseista teemoista ovat hyödynnettävissä jatkossa. Hankkeen aikana aloitettuja keskustan elinvoimaan vaikuttavia toimia jatketaan ja keskustakyselyissä esille nousseita kansalaisten ideoita ja toiveita työtetään osana kuntien normaalia työtä, mutta myös hankkeiksi.

Muutamia esimerkkejä hankkeen viestinnästä

Pikkukaupunkilainen Keskiviikkona 24.4.2024

Uutisvirta

Tyhjät liiketilat avataan kaikille Saarijärvellä

Tuomas Pynnönen

Tyhjät liiketilat huolestuttavat niin kuntalaisia kuin kiinteistönomistajiakin Saarijärvellä. Huoli näkyy keskustakyselyn vastauksissa, johon on tullut jo yli 200 vastausta.

Nyt kaikki kiinnostuneet voivat tutustua liiketiloihin Saarijärven keskustassa, kun kymmenkunta tilaa avaa ovensa yhtäaikaan. Liikekiinteistöjen avoimet ovet -tapahtuma on uudenlainen kokeilu tilojen tuomiseksi ihmisten tietoisuuteen.

Tapahtuman koordinoi Tulevaisuuden kuntakes-

kusta -hanke, jota rahoittaa Keski-Suomen Liitto Keski-Suomen kehittämishastosta. Liitetilojen omistajat vastaavat omien tilojensa esittelystä.

Avoimien ovien tapahtumassa ovat ovet avoina muun muassa entisiin pankkitiloihin, joista ideoidaan tiloja esimerkiksi hostellille, koulutustoiminnalle, IT-alan toimijalle tai metsästystarvikeliikkeelle.

Tilat ovat tarvittaessa jaettavissa pienemmiksi.

Entisiin Kelan tiloihin voisi syntyä vaikkapa toimistohotelli tai useamman pienen hoitoalan ammat-

tilaisen hyvinvointikeskus, sillä tilat saa jaettua pienempiin osiin.

Kohteet ja tapahtumakartta julkaistaan Facebookissa ja Tulevaisuuden kuntakeskusta -hankkeen sivulla <https://saarijarvi.fi/tulevaisuuden-kuntakeskusta>.

Samassa yhteydessä Saarijärven kaupungin yrittäjäpalvelu rakentaa yhteisen nettisivun myynnissä ja vuokralla olevista liikekiinteistöistä.

Liikekiinteistöjen avoimet ovet Saarijärvellä maanantaina 13.5. kello 15–19.

**SAARIJÄRVEN
LIIKEKINTEISTÖT -ILTA**

Ti 28.5.2024 klo 18-20
Saarijärven
kaupungintalolla
Rahkola-salissa

1. Palautekeskustelu avoimien ovien tapahtumasta 13.5.
2. Verkkosivu
3. Kiinteistönomistajien ja kaupungin jatkostrategia
4. Muut asiat

Pääkirjoitus 30.4.2024

Sama tilaongelma paikkakunnan koosta riippumatta

Saarijärvellä on samanlainen ongelmatilanne kuin pienemmillä tai suuremmillakin paikkakunnilla. Monilla paikkakunnilla on keskustan alueella tai ostoskeskuksissa tyhjiä liiketiloja tai kiinteistöjä.

Liiketoiloissa on luonnollisestikin aina välillä vaihtuvuutta, jos joku yritys lopettaa toimintansa ja toinen tulee tilalle samaan liiketilaan. Jos liiketila on pitkään tyhjiään, ei se tietysti hyvältä näytä ohikulkijan silmissä.

Tyhjät liiketilat huolestuttavat myös asukkaita. Huoli nousi esille Saarijärven kaupunkikeskustan käyttäjille suunnatussa kyselyssä.

Saarijärvellä pyritään aktiivisesti saamaan tyhjiin liiketiloihin uutta käyttöä, kun maanantaina 13. toukokuuta järjestetään tyhjien liiketilojen avoimet ovet. Silloin on kenellä tahansa mahdollisuus tulla tutustumaan niihin.

Keskustan alueella on useita vuokrattavana ja myytävänä olevia tiloja. Monipuolisia, eri kokoisia tiloja voi käyttää monenlaiseen yritystoimintaan. Tilat ovat niin käyttövalmiita, että ne voi ottaa käyttöön kantamalla kalusteet sisään.

Liiketilojen omistajat ovat esittelemässä tapahtumassa tiloja. Oppaana toimii tapahtumassa myös kaupungin yrityspalveluiden edustaja.

Yrityspalveluiden suunnalta vakuutetaan, ettei hinta tule olemaan este tilojen käyttöön. Muutenkin luvataan tilaneuvotteluihin joustavat ehdot.

Avoimet ovet -tapahtuma on hyvä idea markkinoida tyhjiä liiketiloja.

Kun samalla kerralla kerrotaan useammasta liiketilasta, saa hyvän käsityksen tarjonnasta.

Liiketilojen täyttäminen ei ole helppo tehtävä, mutta kaikki mahdollinen kannattaa sen eteen tehdä. Kun kynnystä madalletaan riittävän alas, voi tehtävä olla vähän helpompikin.

Aina on kuitenkin parempi, että tiloissa on jotain toimintaa kuin että tila on tyhjiään, jopa vuodesta toiseen.

”

Avoimet ovet -tapahtuma on hyvä idea markkinoida tyhjiä liiketiloja.

Taloussosiologi Outi Raatikaisen mukaan keskustojen tyhjennäminen on valtakunnallinen ilmiö.

Tyhjät liiketilat kaipaavat täytettä

Tulevaisuuden kuntakeskusta -hanke etsii uudenlaisia ratkaisuja keskustan kehittämiseen.

Loimu Tiihonen

Saarijärvellä on käynnistynyt helmikuun alussa kahdeksan kuukauden mittainen hanke, joka etsii keinoja keskustan tyhjiä liiketiloja täyttämiseksi ja keskustan viihtyisyyden parantamiseksi.

– Aluksi kartoitamme näkemyksiä ja toiveita yrittäjiltä, kiinteistöjen omistajilta ja kaikilta keskustan käyttäjiltä. Kartoituksen perusteella on tarkoitus päätyä selkeisiin toimenpide-ehdotuksiin. Lopuksi mietitään, miten toimenpiteet käytännössä toteutetaan, kertoo hankkeen palkattu taloussosiologi, YTM, Outi Raatikainen. Maaliskuun loppuun mennessä julkaistaan aiheesta kansalaiskysely. Kyselystä tulee sekä netti- että paperiversio, jotta vastauksia saadaan kaikista väestöosista.

– Ikäihmistien tavoittaminen on erittäin tärkeää. Mietimme keinoja myös kesäasukkaiden ja matkailijoiden tavoittamiseksi.

Kyselyyn vastaukset käsitellään nimettöminä ja niiden pohjalta edetään mahdollisiin lisäkartoituksiin.

Kuntakeskustojen raju muutos, johon liittyy kivijalkaliikkeen katoaminen, on valtakunnallinen ja muissakin länsimaissa vallitseva ilmiö. Syitä muutokseen ovat taloussosiologin mukaan suurten liikkeiden siirtyminen pois keskustasta sekä nettikaupan lisääntyminen.

– Kyse ei ole vain Saarijärven ongelmasta, vaan sama tapahtuu myös suuremmissa kaupungeissa. Olemme uudessa tilanteessa, johon ei ole olemassa valmiita reseptejä. Ratkaisuja on mietittävä laatikon ulkopuolelta.

Raatikaisen mukaan olennainen osa muutosta on mielialan kääntäminen myönteiseksi.

– Ei ole syytä vaipua syn-

” Ei ole syytä vaipua synkkyteen.

Outi Raatikainen

kyyteen. Suuri murros on käynnissä, mutta meillä on kaikki mahdollisuudet pärjätä myös jatkossa.

Raatikainen huomauttaa, että tyhjiä kiinteistöjen ongelma ei ole vain kaupungin, yritysten ja kiinteistön omistajien asia vaan myös järjestöt ja yhdistykset voivat olla mukana sitä ratkaisemassa. – Jos tyhjiään liiketilaan ei löydy yritystä, voisiko sille löytyä jotakin muuta käyttöä? Myös pelkän näyteikkunan vuokraaminen voi olla mahdollista. Kiinteistön omistajatkin hyötyvät siitä, että kaupunkikuvaa on edustava.

Raatikainen tarjoaa hankkeessa tukea Saarijärven keskustan elinvoimaisuutta kehittävien ideoiden hankkeistamiseen erityisesti kolmannen sektorin toimijoille.

Yrityksille rahoitusneuvontaa on tarjolla jatkuvasti kaupungin yrityspalveluiden taholta.

Hanke perustaa aiemmin tehtyyn pohjatyöhön. Esi merkiksi viime kevättalven Yhdessä enemmän -messuilla kaupunki keräsi kävijöiltä näkemyksiä siitä, mitkä paikat keskustassa ovat mieluisia, mitkä kaipaavat kehittämistä ja mitä oltaisiin valmiit hävittämään.

– Itse en ole samaa mieltä aivan kaikista hävitettäväksi toivotuista kohteista. Esimerkiksi kaupungintalo

on arkkitehtuuriltaan varsin kiinnostava, Raatikainen toteaa.

Keskustan ehostustoi menpiteet voivat olla myös suhteellisen edullisia ja yksinkertaisia.

– Kauppakadun ympäristöä voisi yhtenäistää ja viihtyisyyttä lisätä esimerkiksi istuttamalla puita ja lisäämällä kesän kukkaistutuksia.

Saarijärven kaupungilla on meneillään keskustan kaupunginosan asemakaavan tarkistus, jonka tavoite on ajantasaistaa asemakaava vastaamaan keskustan kehittämistavoitteita. Ehdotusvaiheen esilläoloaika päättyi viime viikolla.

– Tulevaisuuden kuntakeskusta -hanke oli tarkoitus ajoittaa yhteen asemakaavan tarkistuksen kanssa, mutta rahoituksen viivästymisen vuoksi myös hanke viivästyi. Kaavaa on kuitenkin mahdollista muuttaa myös tulevaisuudessa tarpeen mukaan, Raatikainen sanoo.

Tulevaisuuden kuntakeskusta -hankkeen toteuttavat yhdessä Saarijärven kaupunki ja Uuraisten kunta, joten myös Raatikaisen työaika jakautuu näiden kahden välillä.

Hanke on saanut rahoituksen Keski-Suomen kehittämisrahastosta.

Jyväskylässä asuva Outi Raatikainen on tehnyt erilaisia kehittämishankkeita 90-luvun lopulta asti.

Keskustan asemakaava päivitetään

Tavoitteena on, että kaavamuu tos on valtuuston käsittelyssä kevään aikana.

Pasi Antila

Keskusta-alueen asemakaavan päivittäminen käsittää Saarijärvellä lähes koko keskustan kaupunginosan alueen. Asemakaavan tarkistaminen tähtää pitkälle tulevaisuuteen, sillä tarkoituksena on mahdollistaa keskustan monipuolinen kehittäminen.

Kaavoitusinsinööri Mirja Tarvainen mukaan asemakaavan muutoksessa on joustavoitettu kortteleiden käyttötarkoitusta.

– Kauppakadun liike- ja toimistorakennusten korttelialueella olisi jatkossa mahdollista rakentaa asuntoja tai palvelusasuntoja kadun puolella katutasan yläpuolella oleviin kerroksiin ja sisäpihan puolella myös 1-kerrokseen, mikäli ympäristö soveltuu muutoin asuamiseen. Näin tyhjiillään olevia liike- ja toimitiloja voitaisiin ottaa hyötykäyttöön ja samalla elävöittää keskustaa. Erillispienalojen korttelialueella asuinrakennuksen lisäksä tontille olisi mahdollista rakentaa sivuasunto sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta työ- ja toimitilat, selvittää Tarvainen.

Kaavan muutoksessa huomioidaan se, että kaava-alueelle jää virkistysaluetta ja luonnonmukaisia viher- vyöhykkeitä. Viher- vyöhykkeitä voi käyttää hulevesien johtamista ja käsittelyä varten. Tarkoituksena on luopua kapeista rantapuoistokaistaleista, joilla ei ole käyttöä yleisinä virkistysalueina.

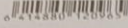
Tarkistettavia asioita kaa

” Ketunnien teollisuusalueelle on osoitettu neljä omarantaista tonttia.

Mirja Tarvainen

Torstaina 7.3.2024
Vuodesta 1943
Nro 10 | Järvenumero 4 euroa
SAARIJÄRVEN SEUDUN PAIKALLISLEHTI | SAMPOLEHTI.FI

SAMPO

PURAHEN MARI
90
KUNINKAANTIE 15 B
043100 SAARIJÄRVI
043100 SAARIJÄRVI
043100 SAARIJÄRVI

Keskustan kehittämiseen etsitään uusia ideoita

Outi Raatikaisen työhuoneen seinää koristava kartta oli pohjana kävijöiden keskustaa koskeville näkemyksille viime kevään Yhdessä enemmän -messuilla.

Saarijärvi
haluaa